

ÅSUB rapport 2018:1– uppföljning 2019

INNEHÅLL

1	Bakgrund	1
2	Utvecklingsområden och lägesbild	1
2.1	Reformens grund.....	2
2.2	Verksamhetens betydelse och värde.....	2
2.3	Kapacitetsbyggande.....	2
2.4	Lärandemiljö.....	3
2.5	Bedömningskultur.....	3
2.6	Ledarskap.....	3
2.7	Känsla av koherens.....	3
2.8	Samarbete mellan nivåerna och kunskap om förändringsprocessen	4
3	Fortsatt utvecklingsarbete.....	4

1 Bakgrund

Ålands landskapsregering gav under 2017 Ålands statistik och utredningsbyrå (ÅSUB) uppdraget att utvärdera reformen vid Ålands gymnasium 2011, dess organisatoriska och ekonomiska konsekvenser samt reformens inverkan på studerandes och lärares undervisningsmiljö. Huvudsyftet med utvärderingen var att bidra med ett underlag för den fortsatta verksamhetsutvecklingen inom Ålands gymnasium. Som underlag använde sig ÅSUB bl. a av det s k SKUTT-materialet, en undersökning bland pedagoger inom Ålands gymnasium som professor Michael Uljens tagit fram 2014, en enkätstudie bland studerande som konsultföretaget Living V&I Ab genomförde 2016 samt ÅSUBS egna kompletterande intervjuer.

Rapporten från ÅSUB blev klar i februari 2018. I april 2018 bjöds Ålands gymnasium in till en workshop kring rapporten.

Enligt Ålands landskapsregering, beslut ÅLR 2017/190 ska Ålands gymnasium göra upp en handlingsplan med åtgärder utifrån de förslag till utvecklingsområden som lyfts fram i rapporten. Åsub-rapporten har funnits med som underlag vid planering av utvecklingsinsatser bl.a. vid uppgörande av interna verksamhetsplaner. I detta dokument kapitel 2 och 3 redogörs för genomförda åtgärder och det fortsatta utvecklingsarbetet.

2 Utvecklingsområden och lägesbild

ÅSUB-rapporten summeras med ett kapitel om slutsatser och rekommendationer. ÅSUB definierar åtta olika utvecklingsområden: Reformens grund, verksamhetens betydelse och värde, kapacitetsbyggnad, lärandemiljö, bedömningskultur, ledarskap, känsla av koherens samt samarbete mellan nivåerna och kunskap om förändringsprocessen.

2.1 Reformens grund

Den övergripande målsättningen för skolreformen på Åland var att bibehålla och utveckla ett brett utbildningsutbud av hög kvalitet. Den nya strukturen skulle leda till större kostnadseffektivitet och med en tydlig ledningsstruktur med utökad samordning skulle möjliggöra en fortsatt utveckling av utbildning på gymnasienivå.

Rapporten konstaterar att budgetarbete är en utmaning för myndigheten då skolornas verksamhetsår inte sammanfaller med budgetår. I samband med budgetarbetet tas även beslut om dimensionering av utbildningsplatser.

Lägesbild och genomförda åtgärder:

Nya rutiner för intern ekonomisk uppföljning har tagits i bruk. Budgetprocessen utvärderas årligen. Inlämnandet av förslag till årlig dimensionering av utbildningsplatser har tidigare lagts från myndighetens sida.

Under nuvarande regerings mandatperiod har funnits en flerårig budgettram samt en preliminär treårsplan för dimensionering av utbildningsplatser. Framförhållning gällande ramar för budget och dimensionering från landskapsregeringen är viktiga förutsättningar för verksamheten framledes.

2.2 Verksamhetens betydelse och värde

Ur pedagogernas synvinkel kopplas verksamhetens betydelse och värde till att verksamheten är viktig och värdefull för studerandes framtid. Ur studerandes synvinkel har verksamhetens betydelse och värde en stark koppling till hur lärandemiljön uppfattas. För den studerande är det viktigt att skolan förbereder för framtida yrkesliv och studier.

En utmaning för samhället som rapporten lyfter är bl.a. att det saknas en strategi för studerande med annan språkbakgrund.

De färdigheter som nämns i det utbildningspolitiska programmet för landskapet Åland (Kompetens 2025) som kan behöva ännu mer uppmärksamhet är hållbar utveckling och entreprenörskap.

Lägesbild och genomförda åtgärder:

Båda skolorna har som mål (verksamhetsplan 2019) att erbjuda extra insatser för att stärka studerandes kunskaper i svenska.

I samband med kommande revidering av 3:ornas utvärdering ses frågebatteriet över för att få en bättre bild av hur studerande vid båda skolorna uppfattar sina möjligheter att utveckla färdigheter och kompetenser som nämns i utbildningspolitiska programmet.

2.3 Kapacitetsbyggande

Kapacitetsbyggande ur pedagogernas synvinkel kan leda till ökad kvalitet i skolans lärandemiljö och ledarskap. Kapacitetsbyggande ur studerandes synvinkel förutsätter kompetenta och engagerade lärare.

Rapporten nämner bl.a. att det enligt utbildningspolitiska programmet behövs en konkret utvecklingsplan för yrkesinriktad specialundervisning. En utmaning som speciellt nämns av pedagogerna på yrkesgymnasiet är mera kunskap om ungdomar med psykosociala problem.

Det är viktigt att studerande får möjligheten att ta ansvar för sina studier och vara delaktiga i skolan. Att följa upp utvecklingen av studerandes delaktighet är centralt för den framtida skolan.

Lägesbild och genomförda åtgärder:

För den yrkesinriktad specialundervisning har nya läroplaner tagits i bruk för samtliga linjer, även YTP. En rapport kommer att inlämnas till LR där ÅG föreslår

att utbildningslinjen "hemarbets- och rengöringsservice" behöver ersättas. För detta behöver en arbetsgrupp utses.

Årligen genomförs fortbildning för all personal. Inom Ålands yrkesgymnasium (ÅYG) genomfördes bl.a. läsåret 2018 – 2019 ett utbildningspaket för lärare kring ungdomar med psykosociala problem tillsammans med utbildningsavdelningen och öppna högskolan på Åland. Inom Ålands lyceum (ÅL) har fortbildning hållits bl.a. kring språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt samt den förändrade lärarrollen. I kapitlet lärandemiljö omnämns fler initiativ gällande lärande och nya arbetsmetoder inom båda skolorna.

Hösten 2019 togs nya rutiner i bruk för upprättande av personlig utvecklingsplan för kunnande för nya studerande inom ÅYG. Studerande skall ges möjlighet till delaktighet och ansvar vid utformningen av denna.

2.4 Lärandemiljö

Resultaten i rapporten visar att lärandemiljö bland annat handlar om nya rutiner kring gemensamt lärande. Pedagogiskt ledarskap handlar om att rektorerna är engagerade och tillgängliga i sitt ledarskap. Förstärkt delarkultur skulle bidra till lärandemiljön i de båda skolorna. De studerandes upplevelse av lärandemiljö ska vara central för utvecklingen av skolans verksamhet.

Lägesbild och genomförda åtgärder:

Ett ESF-finansierat projekt, HÅY, Helhetsundervisning vid Ålands yrkesgymnasium pågår kring delarkultur och nya verktyg i undervisningen. Ansökan om förlängning av projektet har inlämnats. Ålands lyceum har bl.a. jobbat med att utveckla kollektivt lärande och ämnesövergripande temakurser.

Planering har gjorts för att starta ett nytt skolgemensamt utvecklingsprojekt kring utveckling av studerandemiljön.

2.5 Bedömningskultur

En bedömningskultur som upplevs meningsfull innebär ur studerandes synvinkel framför allt att visa vad man kan. I de båda skolorna finns olika bedömningskulturer och det är av vikt att de studerande får tydlig information om bedömningsgrunderna, men också om målet med utbildningen.

Lägesbild och genomförda åtgärder:

Inom ÅYG uppmanas studerande bedöma sitt eget lärande och kunnande samt själva planera hur de påvisar sitt kunnande i yrkesproven. Ålands lyceum har inlett försök med formativ bedömning.

2.6 Ledarskap

En av de största utmaningarna för ledarskapet inom Ålands gymnasium har handlat om kontinuitet på ledarskapsnivå. Skolreformen har ur pedagogernas synvinkel varit påfrestande speciellt på yrkesgymnasiet.

Lägesbild och genomförda åtgärder:

Ny förvaltningschef för myndigheten samt rektor och biträdande rektorer inom ÅYG har nu varit verksamma i över ett år. Ett nytt forum, förmanstimmen, har införts en gång per månad för att lyfta gemensamma frågor och utmaningar. Ett nytt verktyg för att mäta personalens tillfredsställelse i arbetet, KivaQ, har tagits i bruk.

2.7 Känsla av koherens

De intervjuer som gjordes för denna rapport visade på att en viss känsla av koherens saknas i verksamhetskulturen i skolorna. Till känsla av koherens hör att personalen i de båda skolorna upplever jämlika förutsättningar för arbete i form av löneförmåner, utbildningsmöjligheter etc. Ett förslag som ges i rapporten är att bilda ett gemensamt campus.

Lägesbild och genomförda åtgärder:

Att bilda ett campus tillsammans med Högskolan på Åland har diskuterats vid flera tillfällen. ÅG har meddelat att vi önskar vara med i fortsatta diskussioner med sikte på ett gemensamt campus.

För att skapa koherens har myndigheten satsat på kommunikation, både intern och extern kommunikation. Nytt intranät och webb har tagits i bruk. En kommunikator har även anställts på projektbasis.

2.8 Samarbete mellan nivåerna och kunskap om förändringsprocessen

I samarbetet mellan nivåerna ingår att aktörerna tar gemensamt ansvar för den fortsatta skolutvecklingen. Det kan handla om nya samarbetsformer bland myndigheter och skollidare eller möjligheter för ökad delaktighet bland pedagoger och studerande.

Lägesbild och genomförda åtgärder:

I det fortsatta utvecklingsarbetet eftersträvas att identifiera nätverk och arenor för samarbete som saknas.

3 Fortsatt utvecklingsarbete

Med utgångspunkt från Ålands gymnasiums lagstadgade uppdrag, utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland, utbildningspolitiska programmet kompetens 2025 tas nu sikte framåt genom det strategiarbete som chefsforum inledde våren 2019. Målet är att en strategi med sikte på 2023 fastställs i slutet på 2019. I arbetet med att ta fram åtgärder och delmål på vägen mot målen involveras hela organisationen. Kunskap och lärdomar från redan identifierade utvecklingsområden i bl. a ÅSUBS-rapport och pågående initiativ tas med i det fortsatta utvecklingsarbetet.